

No C k M dius!

Neix un nou idioma

Les **noves tecnologies**, com les xarxes socials i els mòbils, han impulsat els adolescents a crear un **llenguatge** propi i sovint **indesxifrab**

GEMMA CASTANYER

FOTO: GETTY IMAGES

Cada dia més influenciats per les xarxes socials i les noves tecnologies, els adolescents catalans es comuniquen amb un llenguatge propi, fercit de paraules estrangeres i de creació pròpia, que està en constant evolució. El seu ús no degrada la llengua ni la fa menys pura. Cal, però, que l'utilitzin en el context i l'àmbit adequats.

La Carla C. té 12 anys acabats de fer i es mira amb cara estranya algunes de les paraules utilitzades en un guió de la sèrie de TV3 *Plats Bruts* (1999 i 2002), en què la iaia del David parlava com una adolescent de l'època. "No dic mai *desfase*, ni *dabuten*, ni tampoc *tarro*", diu la Carla. "Empanada sí, però no *empanada mental*", afegeix. Tot i que encara és preadolescent, la Carla ja se sent còmoda amb un determinat lèxic, no normatiu, propi dels joves una mica més grans que ella. Entre el seu vocabulari hi consten expressions com *ets un pringat* o *pillaràs catxo*, abreviacions com *cole*, *profe* o *tele*, i manlleus de l'anglès com *freaky* o *please*. El seu és un idioma en constant evolució, amb mots que apareixen i desapareixen en poc temps, i que utilitzarà durant uns anys i en contextos determinats.

Seguint el grup

Segons la doctora Elisenda Bernal, professora de la Universitat Pompeu Fabra i especialista en la qüestió, els adolescents utilitzen un llenguatge propi per tenir consciència de grup. "L'idioma, com la música que escolten o la roba que vesteixen, els fa sentir part d'un col·lectiu, dife-

rents de la majoria", apunta. Bernal, que ha analitzat la parla dels adolescents en l'estudi *Al seu rotllo: aproximació al llenguatge juvenil català*, destaca el caràcter passatger de moltes paraules que passen de ser "guais" a "cutres", fet que potencia el sentiment de grup i sobretot ajuda a mantenir viu l'idioma.

El psicòleg i educador Jaume Funes afegeix que el llenguatge de l'adolescent es caracteritza bàsicament per tres paràmetres: introdueix i crea noves paraules, les utilitza en un ordre intercanviat a la frase i, finalment, hi ha un component emocional en el to en què es pronuncia una determinada expressió. "Ei tio, què passa?" pot tenir significats molt diversos segons el context i

Entre els joves, les paraules passen de ser "guais" a "cutres" en molt poc temps

"L'ús de les xarxes socials no degrada el llenguatge. Cal fer-lo servir en el context idoni"

el to amb què es pronuncia", explica el psicòleg Jaume Funes.

No és un fenomen nou

Que els joves parlin de manera diferent no és cap novetat. L'escriptora, i durant molts anys també professora de secundària, Isabel-Clara Simó recorda que històricament totes les generacions han intentat potenciar aquesta singularitat: "Tot i així, en èpoques de repressió, la nostra parla quedava reclosa en reunions o espais sempre prohibits". Simó reitera la transformació constant d'aquest llenguatge amb paraules o expressions que ja han passat a l'oblit, com *grisos* -per referir-se a la policia-, *obrir-se* -marxar-, *estar in-out* -ser dins o fora- o *tenir un fly* -tenir una idea-, emprades sobretot durant el franquisme.

Per Isabel-Clara Simó la creació d'un lèxic propi, com fan molts col·lectius de professionals, no és negatiu ni tampoc no hauria de ser criticat: "La tendència és a titllar els joves de malparlats, però les modes lingüístiques sempre han existit. En ocasions tendim a menysprear tot el que es relacioni amb aquesta etapa vital". Per la seva banda, Bernal afegeix que l'ús d'aquest determinat lèxic té un caràcter temporal: "Els ajuda a crear la seva imatge durant una etapa de la vida, però quan arriben a l'edat adulta canvien les expressions i el lèxic. Aquest vocabulari no és per sempre".

De l'adéu a l'A10

Si alguna cosa, segons Isabel-Clara Simó, ha revolucionat l'ús del llenguatge utilitzat entre els joves són les xarxes socials. L'escriptora nega que aquest sigui l'inici d'una degradació gradual de la llengua, perquè utilitzen les paraules segons les seves pròpies necessitats.

A PROVA D'ESPIES. Els adolescents sorprenen per la celeritat amb què són capaços d'escriure missatges al mòbil i pel particular idioma que fan servir.

El 'verlan', l'idioma dels joves francesos

Va començar a guanyar terreny a la dècada dels 80 i s'ha enfortit per la seva aparició en temes de música rap i en pel·lícules. Consisteix a invertir l'ordre de les síl·labes tant de paraules franceses com d'altres idiomes per crear un mot nou. El mateix nom de *verlan* és un exemple del seu mecanisme: és la inversió de les síl·labes de *l'envers*, que en francès significa *al revés*. Experts de la Universitat de la Sorbona destaquen que es manté viu perquè permet als adolescents enriquir el seu idioma amb caràcter identitari.

Un llenguatge propi que beu de molts idiomes

A l'estudi *Al seu rotllo: aproximació al llenguatge juvenil català*, la professora Elisenda Bernal destaca els manlleus d'altres idiomes utilitzats pels joves. La majoria provenen del castellà però també n'hi ha de l'anglès i fins i tot del francès.

De l'anglès: bullying, destroyer, feeling, fitness, freak, friend, happy, jarto, ko, messenger, please.

Del castellà: birra, borde, bulla, carinyo, colar-se, feo, farra, finde, flipar, garrulo, guai, joder, liar, mimar, molar, montón, papi, pava, petarda, polla, potar, pureta, puto, tajar, travesti, trincar, trola, xivar, xurri, xorrada, xuleta, xungo, xuscar.

Del francès: merci.

“És cert que fan servir menys subordinades que els adults, però tenen un vocabulari molt més extens en informàtica, per exemple”, afirma. Per Bernal, en canvi, els xats i els fòrums o els missatges via mòbil “han ajudat a fer visible aquest determinat idioma” i alerta que la seva quotidianitat –en ocasions– els fa perdre consciència de l'àmbit en el qual estan escrivint: “Sóc molt contentant quan em trobo un «pq» en lloc d'un «perquè» escrit en un examen. Han de saber adequar el missatge al context”.

L'anglès guanya espai

La Carla C. torna a mirar un requadre amb paraules que li són familiars i reconeix: “Les utilitzo gairebé totes”. Hi apareixen mots com *borde*, *carinyo*, *finde*, *flipar*, *garrulo*, *guai*, *joder*, *mimar* o *petarda*, tots sorgits de la influència del castellà, idioma que té un pes molt important en la creació del llenguatge juvenil.

Ara bé, tal com la doctora Bernal conclou en el

seu estudi elaborat a partir de les intervencions dels adolescents al programa de ràdio Flaixbac *Prohibit als pares* (2003-2006): “El català juvenil no depèn únicament del castellà com a font enriquidora”.

Els joves, assegura, “fan usos de paraules que clarament es reconeixen com a catalanes i formades segons les pautes de la gramàtica catalana”. En dóna com a exemples *ferrocata* o *segurata*, creades a partir de *ferrocarril* o *agent de seguretat*, o l'ús de la terminació *ing*, que en anglès s'utilitza per designar un moviment. “Han creat paraules com *pànxing* o *sòfing*”, explica.

Mentrestant, la parla dels joves catalans incorpora cada dia més paraules provinents de l'anglès, fet que segons Bernal, “dóna un punt de modernitat al llenguatge”. Són molt comunes paraules com *happy*, *destroyer*, *freaky* o *please*. Fins i tot, conclou l'estudi, se n'adopta alguna del francès, com *merci*, per dir *gràcies*. ■

El seu univers

Un exemple

Per a molts adults, intentar traduir les converses al xat o per mòbil entre adolescents és gairebé missió impossible. La barreja d'idiomes i les abreviatures impossibles són constants. Com a exemple, aquest fragment d'una conversa per xat entre dues adolescents:

- Ola guappaa!
- k tal??
- Mbb i tuk?
- Tmb jeje
- K as fet avui?
- Pues pel mati a la plaxa i ens em qedat a dinr. I tu tiaa?
- Dons e nat al mp a compra uns pantalons super guapus!
- Dma al final k fem? Anem a bcn o ens kadem a te ksa?
- Yo preferexu barna! Man dit ki a un bar qesta molb!
- Pues kadem davan de me ksa, no vingis tard cm sempre k ets una tardona xdd
- Kadem aixi! Un petunas!
- Okeyy fins dma!!

Fora de classe

Xavier Gual

Calor d'estiu en hores de classe

Els instituts no estan preparats per a la calor. Del fred encara se'n surten, tot i que algunes vegades les calderes fallen, els radiadors perden aigua i les retallades obliguen a desconnectar-los abans d'hora. Però com que les ràtios són elevades, l'escalfor humana i els jerseis fan la resta. Malauradament, quan cau un sol de justícia, sobretot a les tardes de maig i juny, una aula és el més semblant a una granja de pollastres. Per no parlar del grau de bogeria i excitació que assolixen els alumnes. Ho he comprovat amb el meu fill a l'escola bressol i amb els meus alumnes de secundària. Amb temperatures elevades es transformen en feres salvatges irreconeixibles. Els professors creuem els dits perquè, si no podem fer jornada intensiva, que almenys els mesos de maig i juny faci fresqueta primaverl. Que estigui núvol, que ploqui amb llamps i trons si cal, però, si us plau, que no ens rostim donant les últimes lliçons o fent exàmens de recuperació.

La majoria de centres, molt assenyadament, programen activitats de lleure, com posar-los pel·lícules divertides que ja han vist o anar a parcs d'atraccions. Cal, com sigui, omplir aquells dies perduts i horribles per a un professor, de temps afegit i nervis de finals de curs, quan les notes ja estan decidides i tot està dat i beneït. Si en aquest país els escolars tenen dos mesos llargs de vacances és perquè és humanament impossible aprendre res de bo entaforats a l'edifici de l'institut. Una altra cosa són els extraescolars, les colònies o els esplais, que d'entrada juguen amb elements potencialment més refrescants i suggeridors. Com a docent, els últims dies de curs em moro de ganes d'entrar a classe amb xanquetes i pantalons curts, però considero que no és el més correcte. Per part dels alumnes no sempre es manté la mateixa correcció en el vestir i en trobo alguns directament en banyador que sembla que esperin que soni el timbre per córrer cap a la piscina. Si passegessin pel centre de Barcelona encara els cauria una multa.

Finestres obertes

En una aula, a l'estiu tot et molesta. Les mosques o les abelles que entren de cop per la finestra i provoquen el pànic entre els alumnes. El soroll del carrer, perquè no tens més remei que obrir de bat a bat les finestres. Obrir la porta de l'aula per aconseguir l'efecte balsàmic del corrent d'aire. L'escalfor de la sala d'ordinadors que té les persianes trencades. La suor que fa que se t'enganxin els braços als pupitres i et rellisqui el bolígraf dels dits. Són elements condicionants que crec que les escoles finlandeses no pateixen.

Perquè no sigui dit que només exposo problemes i que em limito a fer la cançó de l'enfadós, afirmaré tres coses. Sí, és un plaer ser prof i disposar de part del juliol per fer vacances, trobar preus més bons i menys gent, i dos, tot el que suportem durant deu mesos mereix una recompensa. La tercera cosa que diré és de difícil solució, perquè és un error de base de la nostra societat. Tenim uns horaris laborals molt pocs efectius. Els alumnes passen a les aules més hores de les que poden suportar i absorbir. Alguns fins i tot fan més hores que els seus pares a la feina. Però és que de moment les empreses no han estat gens sensibles a la conciliació entre vida laboral i familiar. I així ens va. Nosaltres, els docents, fent de pares mentre els seus progenitors fan mèrits marxant més tard que el cap de l'empresa (que té els fills en edat de casar-se). Alguns pares ens carreguen les culpes a nosaltres, que som l'element segurament més dèbil i proper. Si fos per demanar –potser per enveja, potser per necessitat– voldrien que seguíssim la nostra rutina el juliol i el setembre sencers. No em fa res acompanyar els de la meua tutoria a Port Aventura, ens ho passem molt bé, però també és necessari que algun dia hi vagin amb els pares. Vostès ja m'entenen. La jornada intensiva a secundària és una mesura que pretén optimitzar els recursos i permetria concentrar i aprofitar les hores més fresques del dia. La resta d'opcions només pensen en el pàrquing dels fills i en els diners que s'estalvien en cangurs o gelats.

Xavier Gual és escriptor i professor de secundària

